

STANDPUNT VAN DE KINDERRECHTENCOALITIE INZAKE GEMEENTELIJKE ADMINISTRATIEVE SANCTIES VOOR MINDERJARIGEN

GOEDGEKEURD DOOR DE ALGEMENE VERGADERING OP 3 FEBRUARI 2011

Een minderjarige spuwt op de openbare weg. De politie stelt dit vast en maakt een P.V. op. De ambtenaar administratieve sancties van de stad start een procedure en verwittigt de nodige instanties: de dienst juridische bijstand die vervolgens een pro deo jeugdadvocaat aanstelt, de jongere zelf, zijn ouders, de bemiddelaar van de stad. Vervolgens vindt een bemiddeling plaats waarop aanwezig zijn: de minderjarige, zijn ouders, een bemiddelaar van de stad en een persoon die de stad vertegenwoordigt als benadeelde. Het voorstel vanwege de bemiddelaar luidt dat de jongere als administratieve straf een dag met de reinigingsdiensten zou meegaan. De ouders weigeren dit omdat ze een dergelijke straf disproportioneel vinden. De bemiddeling is dus mislukt. De ambtenaar administratieve sancties schrijft vervolgens een geldboete van 25 euro uit, die wordt betaald door ouders¹.

¹ Casus uit Leuven. Maar ook: skaters opgepakt op openbaar terrein, terugkeer avondklok,...

INHOUD

Inleiding.....	3
Wat zijn Gemeentelijke Administratieve Sancties?	3
Definitie.....	3
Minderjarigen en GAS: Regelgeving en geleidelijke verruiming van het toepassingsgebied.....	4
Mogelijkheden tot beroep	5
Problemen met administratieve geldboetes aan minderjarigen	5
Kritische bedenkingen bij de GAS	6
Gebrek aan structurele aanpak op lange termijn	6
Gebrek aan rechtsgelijkheid en rechtszekerheid	6
Wat is bemiddeling binnen de GAS?	7
Gevaar voor belangenvermenging?	7
Zin en onzin van geldboetes voor minderjarigen.....	8
Parket of gemeente?.....	8
Toepassing van de leeftijdsgrens: worden jongeren geïnviseerd?.....	8
Conclusies en aanbevelingen	10
Conclusies.....	10
Aanbevelingen.....	11
Bijlagen.....	13
Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind	13
Algemeen Commentaar nr. 10: Kinderen in het jeugdrecht	14
Alternatief Rapport NGO's – Slotbeschouwingen Comité voor de Rechten van het Kind	16
Slotbeschouwing 82:	16
Slotbeschouwing 83:	16
Geraadpleegde bronnen	18

INLEIDING

In 2009 heeft de Kinderrechtencoalitie gewerkt rond het jaarthema 'Beeldvorming over kinderen en jongeren'. We stelden o.a. vast dat negatieve beelden over delinquente jongeren, overlast door hangjongeren en dergelijke kunnen leiden tot een beleid dat rechten van kinderen en jongeren met de voeten treedt.²

Meer en meer vingen we via ons netwerk signalen op dat jongeren steeds nadrukkelijker geïsoleerd worden als het om overlast gaat, terwijl hun aandeel in het plegen van overlast minimaal is. Voor NGO's die een positieve houding t.o.v. jongeren hanteren en werken rond de rechten van het kind leek het toenemend gebruik van de Gemeentelijke Administratieve Sancties ons dan ook een evolutie die dringend onder de loep moest worden genomen.

De Kinderrechtencoalitie gaat bij het bepalen van haar standpunten niet over één nacht ijs. Normaliter werkt zij met jaarthema's en Open Fora, waarbij interne en externe expertise wordt gebundeld.

Voor het thema van de GAS gebruikten we de methodiek van de interne ronde tafel. Het secretariaat verzamelde de beschikbare informatie en deed een beperkte literatuurstudie. Op basis hiervan werd een ontwerpdocument gemaakt die voorgelegd werd aan een ronde tafel van experts (juristen, Vlaamse jeugdraad, jeugdadvocaten, mensen uit het straathoekwerk, VVSG, VVJ en leden van de Kinderrechtencoalitie). Deze ontwerpdocument werd aangepast aan de opmerkingen van de ronde tafel en resulteerde in onderstaand dossier met kritische bedenkingen, conclusies en aanbevelingen.

Het onderstaand standpunt is het standpunt van de Kinderrechtencoalitie Vlaanderen en niet dat van de deelnemers aan de ronde tafel, waarvan sommigen er een andere visie op na hielden.

WAT ZIJN GEMEENTELIJKE ADMINISTRATIEVE SANCTIES?³

DEFINITIE

De Wet van 13 mei 1999 heeft aan de gemeenten een nieuw handhavinginstrument ter beschikking gesteld dat buiten het parket om gaat: de gemeentelijke administratieve sancties (GAS). Een administratieve sanctie kan worden omschreven als *'een bij krachtens de wet vastgestelde maatregel met een repressief karakter, die in beginsel door een orgaan van actief bestuur wordt opgelegd door middel van een eenzijdige rechtshandeling als reactie op een inbreuk op een rechtsnorm of een publiekrechtelijk voorschrift'*⁴.

Er zijn vier soorten administratieve sancties die een gemeenteraad kan bepalen: een administratieve geldboete met een maximum van 250 euro; een administratieve schorsing; een intrekking van een door de gemeente afgeleverde toelating of vergunning; en de tijdelijke of definitieve sluiting van een inrichting. Na een bemiddelingsprocedure kan een werkstraf als alternatief worden voorgesteld, maar niet verplicht.

² Kinderrechtencoalitie Vlaanderen (2009) *Beeldvorming over kinderen en jongeren*.

³ De Sutter, T. (ed.) (2010). *Gemeentelijke administratieve sancties. Balans 1999-2009*. Die Keure.

⁴ Veny, L.M.; De Geyter, L. en Vandendriessche F.; De invoering van gemeentelijke administratieve sancties... of naar een publieke rechtshandhaving op lokaal vlak in België, AJT, 1999-2000, (157)159, geciteerd in De Sutter, T. (ed.) (2010). *Gemeentelijke administratieve sancties. Balans 1999-2009*. Die Keure. P. 10.

MINDERJARIGEN EN GAS: REGELGEVING EN GELEIDELIJKE VERRUIMING VAN HET TOEPASSINGSGEBIED

De Wet van 7 mei 2004, de Wet van 17 juni 2004 en de Programmawet brachten belangrijke wijzigingen aan in de Wet van 13 mei 1999. Deze wijzigingen kwamen tegemoet aan de bezwaren en moeilijkheden van het in praktijk brengen van de lokale bestuurlijke handhaving.

Sedert de wetswijzigingen komen ook minderjarigen vanaf 16 jaar in aanmerking voor gemeentelijke administratieve sancties wegens het veroorzaken van overlast. Tegelijk met de verlaging van de leeftijdsgrens werd ook de groep personen die overtredingen kunnen vaststellen uitgebreid. Sedertdien kregen namelijk ook gemeentelijke ambtenaren, ambtenaren van vervoersmaatschappijen en bewakingsagenten een beperkte bevoegdheid.

Met de wetswijziging van juni 2004 werd het toepassingsgebied verruimd, door bepaalde gedragingen uit het strafwetboek te depenaliseren of tegelijk strafbaar te stellen met een administratieve geldboete. Deze laatste worden gemengde inbreuken genoemd. Het gaat hier veelal om bedreigingen, vernielingen, beledigen, (nacht)lawaai en lichte geweldsdaden.

De administratieve geldboete kan worden opgelegd aan minderjarigen die de volle leeftijd van 16 jaar hebben bereikt op het ogenblik van de feiten. Het is dus mogelijk gemeentelijk administratieve geldboetes op te leggen aan meerderjarigen en aan minderjarigen vanaf 16 jaar. Deze regeling is een afwijking van artikel 37, paragraaf 1 van de Wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming dat stelt dat aan minderjarigen tot 18 jaar enkel een maatregel van bewaring, behoeding en opvoeding kan worden opgelegd. Het maximumbedrag van een administratieve geldboete voor minderjarigen is vastgesteld op 125 euro.

De nieuwe regelgeving voorziet er ook in dat van de vaststellingen lastens minderjarigen van feiten die enkel kunnen worden bestraft met een administratieve sanctie ook steeds een afschrift wordt overgemaakt aan de procureur des Konings. In de geest van de jeugdbeschermingwetgeving wordt het immers noodzakelijk geacht dat het jeugdparket een zo breed mogelijk zicht heeft op de situatie van de minderjarige. Herhaaldelijk plegen van feiten die weliswaar niet strafrechtelijk worden gesanctioneerd, kan immers wijzen op een problematische opvoedingssituatie. Desgevallend kan het jeugdparket hiertegen op die manier gepaste maatregelen nemen.

Indien de GAS betrekking heeft op minderjarigen is een bemiddelingsprocedure verplicht. De bedoelde bemiddeling heeft uitsluitend tot doel de dader van de inbreuk de mogelijkheid te bieden de schade die hij heeft aangebracht, te vergoeden of te herstellen.

De ambtenaar is ook verplicht kennis te geven aan de stafhouder van de orde van advocaten van het feit dat een persoon beneden de 18 jaar ervan wordt verdacht een strafbaar feit te hebben gepleegd dat wordt bestraft met een administratieve geldboete. De stafhouder of het bureau voor juridische bijstand gaat vervolgens over tot de toewijzing van een advocaat en dit uiterlijk binnen twee werkdagen te rekenen van dit bericht, zodat de betrokkene wordt verzekerd van juridische bijstand. Er wordt ook voorzien dat de wettelijke vertegenwoordigers worden betrokken in de procedure voor de ambtenaar en de jeugdrechtbank. Een GAS is wel degelijk een straf, een repressieve sanctie, dus alle aspecten van de rechten op verdediging moeten gelden.

De betrokkenheid van de vader en moeder van de minderjarige, zijn voogden of de personen die het gezag over hem uitoefenen in de procedure heeft uiteraard voor gevolg dat de uiteindelijke beslissing omtrent het opleggen van een administratieve geldboete evenzeer aan hen en niet enkel aan de minderjarige bij aangetekend schrijven ter kennis moet worden gebracht.

MOGELIJKHEDEN TOT BEROEP

Indien aan minderjarigen een administratieve geldboete wordt opgelegd, berust de bevoegdheid om het hoger beroep te behandelen bij de jeugdrechtbank. De vader en de moeder, de voogden of de personen die het gezag over de minderjarige uitoefenen kunnen evenzeer binnen de maand vanaf de kennisgeving van de beslissing hoger beroep aantekenen. De jeugdrechtbank blijft overigens bevoegd indien de overtreder meerderjarig is op het moment dat de rechtbank zich uitspreekt.

Indien een beroep tegen een administratieve geldboete wordt aanhangig gemaakt bij de jeugdrechtbank, dan heeft de jeugdrechter de bevoegdheid om de sanctie te vervangen door een maatregel van bewaring, behoeding of opvoeding in de zin van art. 37 van de Jeugdbeschermingswet. De Raad van State, Afdeling Wetgeving, meende dat het eigenaardig is dat een minderjarige het voorwerp zou zijn van een maatregel van bewaring, behoeding of bescherming als gevolg van een persoonlijk initiatief dat hij neemt, zijnde het aantekenen van hoger beroep tegen de opgelegde administratieve geldboete. Dit terwijl de Jeugdrechtbank in normale omstandigheden onafhankelijk van de wil van de minderjarige kan optreden. In de Memorie van Toelichting werd deze anomalie niet onevenredig geacht 'aangezien ze geen ander doel heeft dan aan de minderjarige een bijkomende garantie te bieden in vergelijking met de situatie waarin hij zou zijn beland indien hij meerderjarig was geweest'. Oorspronkelijk stond geen hoger beroep open tegen de beslissing van de politie- of jeugdrechtbank.

Het gebrek aan beroepsmogelijkheid zowel voor de betrokken minderjarige als zijn wettelijke vertegenwoordigers tegen een administratieve geldboete welke wordt omgezet in een maatregel van bewaring, behoeding of opvoeding in de zin van artikel 37 van de Jeugdbeschermingswet werd ongrondwettelijk bevonden door het Grondwettelijk Hof. De Programmawet heeft geanticipeerd op de vernietiging en het kwestieus beroep toch mogelijk gemaakt. Tegen een dergelijk vonnis staat nu hoger beroep open volgens de procedures van de Jeugdbeschermingswet die gelden voor de als misdrijf omschreven feiten.

PROBLEMEN MET ADMINISTRATIEVE GELDBOETES AAN MINDERJARIGEN

Een minderjarige kan bij een overtreding steeds een administratieve geldboete krijgen. Een voorafgaande waarschuwing is immers niet verplicht, maar kan 'overwogen worden bij een eerste overtreding'.

De tenuitvoerlegging van de administratieve geldboete t.a.v. minderjarigen loopt echter niet probleemloos. Minderjarigen hebben immers niet het beheer over hun eigen vermogen. Indien de gemeente de opgelegde administratieve geldboete wil laten uitvoeren, moeten de ouders of degenen die gezag hebben over de minderjarige burgerlijk aansprakelijk worden gesteld voor de administratieve geldboete. Een probleem dat hieraan gekoppeld is, is het feit dat de ouders van de minderjarigen onder de oude regeling niet in de procedure voor de ambtenaar, noch in de beroepsprocedure voor de jeugdrechtbank werden betrokken. Om die reden heeft de Programmawet een aansprakelijkheidsregeling ingevoerd en is in de procedure voor minderjarigen ruimte gemaakt voor de ouders, voogden of personen die het gezag over de minderjarige uitoefenen.

KRITISCHE BEDENKINGEN BIJ DE GAS

De GAS zijn lang geen succesverhaal gebleken. Het systeem wordt wel eens omschreven als ‘een slag in het water’. We zetten hier enkele kritische bedenkingen bij het systeem op een rijtje.

GEBREK AAN STRUCTURELE AANPAK OP LANGE TERMIJN

De NGO's stellen vast dat de maatschappelijke intolerantie ten aanzien van kinderen en jongeren groeit. Kinderen en jongeren in de publieke ruimte worden bijvoorbeeld steeds vaker gezien als bron van overlast. Dit gaat samen met een toenemende securisering van de samenleving waarbij, gevoed door de dagelijkse berichtgeving in de media, vele aspecten van het dagelijks leven in het teken van veiligheid komen te staan. De problematisering van de ‘jeugd van tegenwoordig’ is niet nieuw, maar dreigt binnen deze evolutie wel grotere proporties aan te nemen.

Steden voeren immers voornamelijk een beleid gericht op interventies met individuele trajecten. Dit betekent dat wanneer een groep jongeren in bepaalde omstandigheden voor bepaalde overlast zorgt, men de individuen waaruit deze groep bestaat, zal benaderen met individuele trajecten zoals bijvoorbeeld een GAS-boete met bijhorende bemiddeling. In bepaalde steden gaan subsidies dan ook voornamelijk naar projecten die met individuele trajecten werken. Wat bij zo'n aanpak buiten de radar blijft, zijn de oorzaken die aan basis van het gedrag van de groep liggen, bijvoorbeeld maatschappelijke achterstand, gebrek aan vrijetijdsbesteding en openbare ruimte, etc. De GAS procedure wordt in sommige steden gebruikt om bepaalde stadsdelen toe te wijzen aan bepaalde bevolkingsgroepen. Voor een belangrijke groep mensen is de publieke ruimte echter ook vaak hun leefruimte, want ze zijn thuisloos of wonen met een groot gezin op een kleine oppervlakte. Het politiereglement dat – meestal zonder veel discussie of uitvoerig maatschappelijk debat – door de gemeenteraad is goedgekeurd, krijgt te veel de functie van een strafrecht op lokaal niveau.

Een aanpak waarbij groepen jongeren betrokken worden bij de definitie van een probleem, blijkt bovendien meestal afwezig. Dit vraagt immers veel tijd en investering, terwijl de lokale publieke opinie eerder vraagt om een snelle oplossing en dus verwijdering van de veroorzakers van overlast. Op die manier krijgt symptoombestrijding als een soort ‘onmachtsmanagement’ de overhand op een aanpak op lange termijn.

GEBREK AAN RECHTSGELIJKHEID EN RECHTSZEKERHEID

Van rechtsgelijkheid zowel als van rechtszekerheid is bij de toepassing van de gemeentelijke administratieve sanctie weinig sprake meer. In een sfeer van zero tolerance neemt het ingrijpen van de gemeentebesturen soms absurde vormen aan, en het is niet duidelijk wie de gemeentebesturen ter verantwoording kan roepen bij inbreuken tegen de kinderrechten.

Dit is deels te wijten aan het onduidelijke kader van de GAS. De term overlast wordt niet goed omschreven⁵ en wordt bijgevolg ‘creatief’ ingevuld. De GAS waren oorspronkelijk bedoeld voor milieuovertredingen (zie daarom

⁵ De wetgever heeft geen definitie gegeven van het begrip overlast, maar in de omzendbrief OOP 30bis van de minister van binnenlandse zaken wordt lokale overlast als volgt omschreven: *‘De openbare overlast heeft betrekking op, voornamelijk individuele, materiële gedragingen die het harmonieuze verloop van de menselijke activiteiten kunnen verstoren en de levenskwaliteit van de inwoners van een gemeente, een wijk, een straat, kunnen beperken op een manier die de normale druk van het sociale leven overschrijdt. Men kan openbare overlast beschouwen als lichte vormen van verstoring van de openbare rust, veiligheid, gezondheid en zindelijkheid’.*

geldboetes/ intrekking vergunningen als sanctie). Het gebruik is nu ingeburgerd en er is geen specifiek vervolgingsbeleid voorzien. Er bestaat geen correcte toepassing van de voorziene sanctie (geldboete of intrekking vergunning): van 'bemiddeling' (die ook louter verhoor kan zijn) over herstelgerichte bepaling tot en met 'werkstraffen'. Een dergelijke behandeling a la tête du client is volgens de NGO's onaanvaardbaar in een rechtstaat.

Er bestaat ook grote ongelijkheid tussen gemeenten onderling. In bepaalde steden mogen jongeren immers rondhangen, in andere dan weer niet. Gent heeft bijvoorbeeld een tolerante houding t.o.v. jongeren (zie hun jaarthema 2010 jeugd). Dat zorgt nu net voor de ongelijkheid: wat kan in een bepaalde gemeente kan elders dan weer niet.

Er is bovendien ook rechtsongelijkheid van minderjarigen tegenover meerderjarigen: administratieve boetes komen niet op een strafblad, maar bij minderjarigen wordt het parket wel op de hoogte gebracht om herhalingen te registreren. De algemene beginselen van het strafrecht zijn dus blijkbaar niet van toepassing op de procedure van gemeentelijke administratieve sanctionering.

WAT IS BEMIDDELING BINNEN DE GAS?

Er is geen duidelijke procedure voor de (voor minderjarigen verplichte) 'bemiddeling', noch voor verhoor van minderjarigen. De wet bepaalt dat de bemiddelingsprocedure verplicht is indien het gaat om minderjarige overtreeders. De vraag is hoe deze bemiddeling moet worden ingevuld wanneer de minderjarige een inbreuk pleegde die geen concrete schade heeft veroorzaakt. Verplichting van bemiddeling is dus niet altijd een meerwaarde, want er is immers niet altijd een slachtoffer.

Bemiddeling vraagt organisatie, tijd, energie en deskundigheid die (nog) niet (of onvoldoende) aanwezig is bij de meerderheid van de lokale besturen. Slechts in 32 %⁶ van de gevallen leidt de bemiddeling bij GAS voor minderjarigen tot een succes. Is het nog zinvol om een bemiddeling te koppelen aan een overlastboete?

GEVAAR VOOR BELANGENVERMENGING?

In sommige gevallen is het risico op belangenvermenging groot: administratieve boetes gaan immers naar de gemeentekas. Gemeenten beslissen eerst welke gedragingen ze strafbaar stellen en daarna welke sancties ze opleggen. Ze zijn dus tegelijk wetgevende en rechterlijke macht en mogelijk ook partij bij beschadigingen aan hun eigendommen. De bemiddelingsprocedure in het kader van de wetgeving op de GAS garandeert geen communicatie en geen neutrale bemiddelaar (de bemiddelaar kan perfect samenvallen met de sanctionerende ambtenaar). Men had dus beter geopteerd voor de term schaderegeling in plaats van bemiddeling.

Op het eerste zicht lijken de gemeenten dus *carte blanche* te hebben om gedragingen te omschrijven in hun politiereglement. Belangrijk daarbij is echter dat in art. 119bis van de Nieuwe Gemeentewet het principe van het cumulatieverbod werd opgenomen. Hierdoor kan de gemeenteraad slechts administratieve sancties stellen op de inbreuken van zijn reglementen of verordeningen op voorwaarde dat er nog geen straf of administratieve sanctie is voorzien door een hogere rechtsnorm (op grond van een wet, decreet of ordonnantie). (Substituut-procureur des Konings Rom Van Den Hende (persoonlijke mening) in boek De Sutter (p. 97-119).

⁶ Zita.be, 3 juni 2010

We stellen ook vast dat het aantal categorieën personen die overlast mogen vaststellen uitdijt, wat het voor burgers moeilijker maakt te onderscheiden wie als vaststeller kan optreden en wat de vraag oproept of al deze categorieën personen wel geschikt en opgeleid zijn om deze taak te vervullen.

ZIN EN ONZIN VAN GELDBOETES VOOR MINDERJARIGEN

Men kan zich afvragen of het wel zin heeft om een minderjarige te sanctioneren door middel van een GAS-boete van maximum 125 euro waarbij deze in vele gevallen door de ouders zal worden betaald.

PARKET OF GEMEENTE?

De gemeenten hebben met de GAS een stok achter de deur gekregen voor de aanpak van inbreuken van pure lokale overlast die toch niet tot de core business van de parketten behoren. Anderzijds is de GAS wetgeving ook van toepassing op bepaalde misdrijven uit het Strafwetboek (de zgn. gemengde inbreuken) en men moet zich daarbij de vraag blijven stellen of onze rechtstaat niet beter gewaarborgd is indien de beoordeling van dergelijke inbreuken gebeurt door een onafhankelijke instantie zoals het parket in plaats van door een lokaal bestuur.

Wat een ambtenaar nu op het niveau van de gemeente doet kan perfect gedaan worden door een ambtenaar op het niveau van het parket, en wel met een minder omslachtige procedure. Ware het dan ook niet eenvoudiger geweest om de parketten te versterken met een aantal ambtenaren? Had men er niet beter voor geopteerd om de efficiëntie van de bestuurlijke handhaving te integreren in het strafrechtelijk bestel waarbij het parket de bevoegdheid zou krijgen om binnen de grenzen van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens zelfstandig een boete op te leggen in plaats van de bestuurlijke parketten op gemeentelijk niveau te creëren?

TOEPASSING VAN DE LEEFTIJDGRENSEN: WORDEN JONGEREN GEVISEERD?

Zoals gezegd ligt de leeftijdsgrens voor GAS op 16 jaar. In de praktijk blijkt echter dat de ondergrens niet consequent wordt toegepast: ook jongeren onder de zestien worden geviseerd. Het wetsvoorstel van Ludwig Vandenhove om de leeftijdsgrens naar 12 jaar te verleggen volgt die praktijk en kan als erg ingrijpend beschouwd worden⁷. De redenering die achter het wetsvoorstel schuilt, is dat daders op een zo jong mogelijke leeftijd op eventueel wangedrag moeten kunnen worden aangesproken.

Anderen stellen voor de leeftijdsgrens te verlagen tot 14 jaar, niet met de bedoeling zoveel mogelijk minderjarigen te sanctioneren, maar wel om het heropvoedingprincipe dat schuil gaat achter het verplicht bemiddelingsaanbod aan te boren. Als men overal de leeftijdsgrens op 14 jaar zou leggen, zo wordt ook geadviseerd, dan zou het ook overzichtelijker werken worden voor de politie en het parket.

Tegelijkertijd wordt echter vastgesteld dat er weinig minderjarige overtreeders zijn: in de politiezone VLAS⁸, bijvoorbeeld, waren op 250 dossiers slechts drie overtreeders minderjarig. Dit terwijl de gangbare beeldvorming

⁷ Zie http://www.ludwigvandenove.be/index.php?option=com_content&task=view&id=1810&Itemid=33.

Minister Turtelboom wil de leeftijd verlagen naar 14 jaar: zie <http://www.politicsinfo.be/sp-a-ludwig-vandenove-leeftijdsgrens-gemeentelijke-administratieve-sancties-verlagen-naar-12-jaar-t53330.html>

⁸ Politiezone VLAS omvat Kortrijk, Kuurne en Lendelede

suggereert dat de 'kleine criminaliteit' vaak wordt gepleegd door minderjarigen. In Antwerpen werden zo'n 300 van de 22.000 feiten gesanctioneerd met GAS door minderjarigen gepleegd (1.36 %). In Vlaams Brabant werden 1.259 dossiers opgemaakt, waarvan er 25 betrekking hadden op minderjarigen (net geen 2 %)⁹. Uit gesprekken blijkt ook dat sommige advocaten in hun praktijk nog nooit met GAS in aanraking zijn gekomen.

⁹ Artikel in De Morgen van 27.02.2010: Boefjes vanaf veertien jaar moeten boeten voor overlast.

CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

De Kinderrechtencoalitie Vlaanderen heeft het systeem van de Gemeentelijke Administratieve Sancties (GAS) grondig geëvalueerd, dit in dialoog met verschillende partners. De pijnpunten van het systeem zoals ze hierboven werden blootgelegd, doen bij de NGO's fundamentele vragen rijzen over de aanvaardbaarheid en het nut van de toepassing van GAS op minderjarigen.

CONCLUSIES

De NGO's stellen vast dat de toepassing van GAS op minderjarigen kadert in een groeiende maatschappelijke intolerantie ten aanzien van kinderen en jongeren, een toenemende securisering van de samenleving en een focus op het bestrijden van overlast op korte termijn. Een individuele aanpak van overlastveroorzakers wordt in de huidige praktijken verkozen boven het onderzoeken en aanpakken van de oorzaken die aan de basis van het gedrag van een groep liggen, zoals maatschappelijke achterstand, gebrek aan vrijetijdsbesteding en openbare ruimte, etc. Ook van participatie is weinig sprake: jongeren worden zelden betrokken bij de definitie van het probleem, laat staan van de mogelijke oplossingen. Men vertrekt fundamenteel vanuit een visie dat iedere jongere een mogelijk probleem vormt.

Wanneer de NGO's voorbij deze maatschappelijke ontwikkelingen kijken naar de concrete toepassing van de gemeentelijke administratieve sancties voor minderjarigen, zijn zij verontrust over verschillende zaken.

- Ten eerste stelt het gebrek aan rechtsgelijkheid en rechtszekerheid een groot probleem. Dit is deels te wijten aan het onduidelijke kader van de GAS: de term overlast wordt niet goed omschreven en wordt bijgevolg 'creatief' ingevuld. Er is echter ook geen duidelijke procedure voor de voor minderjarige verplichte bemiddeling binnen de GAS, noch voor het verhoor van minderjarigen. Het is bovendien zo dat na een 'geslaagde' bemiddeling en bij uitvoering van de alternatieve straf, de ambtenaar verantwoordelijk voor de administratieve sancties (die zelf niet aanwezig is bij de bemiddeling) toch nog een geldboete kan opleggen. Ook problematisch is volgens de NGO's de ongelijke behandeling afhankelijk van de gemeente waarin een overtreding wordt gepleegd. Tot slot willen de NGO's wijzen op de ongelijke behandeling van minderjarigen tegenover meerderjarigen, aangezien bij een overtreding bestraft met een GAS niet op het strafblad komt bij meerderjarigen, maar wel aan het parket wordt gemeld bij minderjarigen. Het is tot slot niet duidelijk wie de gemeentebesturen ter verantwoording kan roepen bij inbreuken tegen de Rechten van het Kind.
- Daarnaast roept ook de verplichte bemiddeling grote vragen op. Zoals al gesteld is er geen duidelijke procedure voor deze bemiddeling, die op die manier erg afhankelijk is van de persoon die als bemiddelaar optreedt. Officieel dient deze bemiddeling om het herstel van de berokkende schade mogelijk te maken, maar in de praktijk gaat het vaak om overtredingen (nachtlawaai, spuwen op de openbare weg, etc.) waarbij geen schade aanwezig is. De NGO's betwijfelen in die gevallen sterk het nut van een bemiddelingsprocedure en van alternatieve straffen zoals een dag meegaan met de reinigingsdiensten van de gemeente of stad. Wanneer het systeem bovendien toelaat dat ook na een geslaagde bemiddeling nog een geldboete wordt opgelegd, lijkt de bemiddeling weinig zekerheid te bieden aan de partijen die rond de tafel zitten.

- Ten derde merken de NGO's op dat er op het niveau van de gemeente of stad gevaar voor belangenvermenging is: gemeenten beslissen namelijk eerst welke gedragingen ze strafbaar stellen en daarna welke sancties ze opleggen. De stad treedt zo op onder verschillende hoedanigheden: vaststeller, bemiddelaar, benadeelde, bepaler van de straf. De categorieën personen die overlast mogen vaststellen dijt ook uit, wat het voor burgers moeilijker maakt te onderscheiden wie als vaststeller kan optreden. Volgens de NGO's zijn deze zaken onaanvaardbaar in een rechtstaat.
- Wanneer een bemiddeling niet slaagt, of wanneer een de ambtenaar administratieve sanctie dit bovenop een alternatieve straf nodig acht, kunnen minderjarigen een geldboete van maximum 125 euro krijgen. De NGO's betwijfelen het nut van geldboetes voor minderjarigen, aangezien deze boetes vermoedelijk niet zelden door de ouders worden betaald.
- De NGO's zijn van mening dat de gemeentelijke administratieve sancties voor minderjarigen ook in het algemeen weinig nut bewijzen, aangezien de procedure een disproportionele administratieve inzet vraagt en bij ernstige feiten (met schade en dus met burgerlijke partij) sowieso via het parket en de jeugdrechtbank wordt gewerkt. Daar gebeurt de herstelbemiddeling door specifiek opgeleide mensen, wat bij een bemiddeling in het kader van de GAS niet gegarandeerd is.
- Tot slot zijn de NGO's uiteraard verontrust over het pleidooi om de leeftijdsgrens te verlagen, een pleidooi dat in disproportie is met de realiteit van overlast en overtredingen door minderjarigen.

Indien het beleid volhardt in de toepassing van GAS op minderjarigen, zien de NGO's twee belangrijke noden. Enerzijds is er nood aan een duidelijk kader dat wordt nageleefd. Bij de ontwikkeling van zo'n kader moet voldoende aandacht besteed worden aan een eenduidige omschrijving van de term 'overlast' en is het absoluut noodzakelijk dat ook jongeren zelf betrokken worden. Anderzijds dient men op het niveau van de gemeenten de rechtsongelijkheid weg te werken, door bijvoorbeeld in het veiligheidsplan van de gemeente te expliciteren wat zal worden beboet en wat niet.

Deze dubbele aanpak wordt echter bemoeilijkt door een verdeeldheid in de bevoegdheden: de federale minister van Binnenlandse Zaken is bevoegd voor het wettelijk kader, maar kan de burgemeesters niet tot de orde roepen. De Vlaamse minister van binnenlandse aangelegenheden en de provinciegouverneurs kunnen dit laatste wel, maar kunnen dan weer niet aan het kader sleutelen.

AANBEVELINGEN

- De Kinderrechtencoalitie vraagt dat de overheid de Slotaanbevelingen van het Comité voor de Rechten van het Kind van 11 juni 2010 naleeft en de verenigbaarheid van administratieve sancties met het Verdrag inzake de rechten van het kind (IVRK) evalueert.

- De overheid moet de maatregelen voor het omgaan met kinderen in conflict met de wet - zonder daarbij hun toevlucht te nemen tot gerechtelijke procedures of administratieve sancties - integraal in hun jeugdrechtsysteem opnemen en waarborgen dat de mensenrechten en wettelijke garanties van kinderen daarbij volledig worden gerespecteerd en beschermd (art. 40(3)(b) van het IVRK). Naast het vermijden van stigmatisering, levert die benadering goede resultaten op voor zowel de kinderen zelf als de openbare veiligheid, en bovendien is het meer rendabel.
- De Kinderrechtencoalitie heeft omtrent de beeldvorming over kinderen en jongeren in 2009 in haar publicatie 'Kinderrechtenforum 6' t.a.v. alle beleidsmakers en politici een pleidooi gehouden om niet louter repressief op te treden naar aanleiding van incidenten. Een kritische visie op de media en het vermijden van beleidsacties die het rechtstreekse gevolg zijn van berichtgeving in de media, zijn noodzakelijk.
- De NGO's zijn van mening dat de verschillende stappen in een veiligheidsketen moeten worden gerespecteerd. Overheden kunnen dus niet repressief optreden wanneer voorafgaandelijk geen preventief beleid is gevoerd met aandacht voor het wegwerken van dieperliggende problemen en oorzaken zoals maatschappelijke ongelijkheid en een gebrek aan ruimte en niet-commerciële vrijetijdsbesteding. Dit sluit niet uit dat curatieve maatregelen worden genomen, maar zal er wel voor zorgen dat deze curatieve maatregelen zich richten op ernstige vormen van overlast of overtredingen en dus binnen de bevoegdheid blijven van politie en parket.
- De NGO's vragen meer creativiteit van onze overheden wat betreft het aanpakken van overlast. We roepen gemeentes en politici dan ook op tot een positievere houding t.a.v. kinderen en jongeren en het zoeken van constructievere maatregelen dan de GAS? Gemeentelijke, maar ook andere overheden moeten op een positieve manier kunnen omgaan met overlast. Een positieve en constructieve houding t.a.v. jongeren is hierbij van het grootste belang. Waarom bvb. geen jongerencoaches inschakelen die jongeren een stem geven en die tegelijk de overlast kunnen verminderen? Dat getuigt tenminste van een langetermijnaanpak. Hier is echter wel politieke moed voor nodig aangezien deze maatregelen minder zichtbaar zijn en er niet mee kan 'gescoord' worden.
- De NGO's pleiten voor het ontwikkelen van een duidelijk kader, dat overlast duidelijk definieert en omschrijft. De inbreuken die door minderjarigen kunnen worden gepleegd, zijn beperkt en gekend, zodat er geen willekeur mogelijk is. De GAS kan in geen geval als instrument worden ingezet om rondhangende jongeren of spelende kinderen te bestrijden. Hierbij moet ook worden gesteld dat het beboeten van overlast buiten de grenzen van dit kader onwettelijk en dus tegenstelbaar is. Verder moeten formaliteiten worden opgesteld voor de bemiddelingsprocedure, inclusief het recht op bijstand door een advocaat en voor de toepassing van de voorziene sanctie.
- De Kinderrechtencoalitie wil dat de jongeren zelf worden betrokken in de discussie en de ontwikkeling van het wettelijk kader. Wat verstaan we onder veiligheid en wat zijn nu de echte bedreigingen in onze maatschappij zijn vragen in een debat dat volgens de Kinderrechtencoalitie dringend samen met de jongeren moet gevoerd worden.

De Kinderrechtencoalitie gaat bij het uitdiepen van haar standpunten steeds ten rade bij het Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK). Meer duiding krijgen we via het aanvullend algemeen commentaar nr. 10 bij het IVRK. Recent werd het alternatief rapport van de NGO's inzake de toepassing van het IVRK in België ingediend bij het Comité voor de Rechten van het Kind. Dit Comité formuleerde ook zijn slotbeschouwingen bij het derde en vierde Belgische overheidsrapport. Slotbeschouwingen 82 en 83 bevatten een duidelijke referentie naar de GAS.

HET INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND

Artikel 40 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind bevat volgende bepalingen die relevant zijn voor een discussie over GAS.

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van ieder kind dat wordt verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld terzake van het begaan van een strafbaar feit, op een wijze van behandeling die geen afbreuk doet aan het gevoel van waardigheid en eigenwaarde van het kind, die de eerbied van het kind voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden van anderen vergroot, en waarbij rekening wordt gehouden met de leeftijd van het kind en met de wenselijkheid van het bevorderen van de herintegratie van het kind en van de aanvaarding door het kind van een opbouwende rol in de samenleving.

2. Hiertoe, en met inachtneming van de desbetreffende bepalingen van internationale akten, waarborgen de Staten die partij zijn met name dat:

a) geen enkel kind wordt verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld terzake van het begaan van een strafbaar feit op grond van enig handelen of nalaten dat niet volgens het nationale of internationale recht verboden was op het tijdstip van het handelen of nalaten;

b) ieder kind dat wordt verdacht van of vervolgd wegens het begaan van een strafbaar feit, ten minste de volgende garanties heeft:

(i) dat het voor onschuldig wordt gehouden tot zijn of haar schuld volgens de wet is bewezen;

(ii) dat het onverwijld en rechtstreeks in kennis wordt gesteld van de tegen hem of haar ingebrachte beschuldigingen, indien van toepassing door tussenkomst van zijn of haar ouders of wettige voogd, en dat de juridische of andere passende bijstand krijgt in de voorbereiding en het voeren van zijn of haar verdediging;

(iii) dat de aangelegenheid zonder vertraging wordt beslist door een bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit of rechterlijke instantie in een eerlijke behandeling overeenkomstig de wet in aanwezigheid van een rechtskundige of anderszins deskundige raadsman of -vrouw, en, tenzij dit wordt geacht niet in het belang van het kind te zijn, met name gezien zijn of haar leeftijd of omstandigheden, in aanwezigheid van zijn of haar ouders of wettige voogden;

(iv) dat het er niet toe wordt gedwongen een getuigenis af te leggen of schuld te bekennen; dat het getuigen à charge kan ondervragen of doen ondervragen en dat het de deelneming en ondervraging van getuigen à decharge op gelijke voorwaarden kan doen geschieden;

(v) indien het schuldig wordt geacht aan het begaan van een strafbaar feit, dat dit oordeel en iedere maatregel die diensgevolge wordt opgelegd, opnieuw wordt beoordeeld door een hogere bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit of rechterlijke instantie overeenkomstig de wet;

(vi) dat het kind kosteloze bijstand krijgt van een tolk indien het de gebruikelijke taal niet verstaat of spreekt;

(vii) dat zijn of haar privé-leven volledig wordt geëerbiedigd tijdens alle stadia van het proces.

3. De Staten die partij zijn, streven ernaar de totstandkoming te bevorderen van wetten, procedures, autoriteiten en instellingen die in het bijzonder bedoeld zijn voor kinderen die worden verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld terzake van het begaan van een strafbaar feit, en, in het bijzonder:

a) de vaststelling van een minimumleeftijd onder welke kinderen niet in staat worden geacht een strafbaar feit te begaan;

b) de invoering, wanneer passend en wenselijk, van maatregelen voor de handelwijze ten aanzien van deze kinderen zonder dat men zijn toevlucht neemt tot gerechtelijke stappen, mits de rechten van de mens en de wettelijke garanties volledig worden geëerbiedigd.

4. Een verscheidenheid van regelingen, zoals rechterlijke bevelen voor zorg, begeleiding en toezicht; adviezen; jeugdreclassering; pleegzorg; programma's voor onderwijs en beroepsopleiding en andere alternatieven voor institutionele zorg dient beschikbaar te zijn om te verzekeren dat de handelwijze ten aanzien van kinderen hun welzijn niet schaadt en in de juiste verhouding staat zowel tot hun omstandigheden als tot het strafbare feit.

ALGEMEEN COMMENTAAR NR. 10: KINDEREN IN HET JEUGDRECHT

In het Algemeen Commentaar nr. 10 uit 2007 heeft het Comité voor de Rechten van het Kind zich tijdens zijn 44ste zitting uitgesproken over de rechten van kinderen in het jeugdrecht. Een "General Comment" of Algemeen Commentaar is een gezaghebbende leidraad voor de interpretatie van het door de Commentaar behandeld onderwerp. Voor de lidstaten bij het Verdrag inzake de Rechten van het Kind bevatten ze meer concrete aanbevelingen omtrent het in de praktijk brengen van de in het Verdrag gewaarborgde rechten. Hier vinden we volgende opmerkingen terug wat betreft interventies t.a.v. kinderen waarbij geen toevlucht wordt genomen tot gerechtelijke procedures:

Volgens artikel 40(3) van het Verdrag moeten de Verdragsluitende Staten ernaar streven de invoering, wanneer passend en wenselijk, van maatregelen te bevorderen voor het omgaan met kinderen die worden verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld voor het begaan van een strafbaar feit zonder dat men zijn toevlucht neemt tot gerechtelijke stappen. Gezien het feit dat het merendeel van de jonge delinquenten enkel kleine overtredingen begaat, moet een waaier van maatregelen worden ingevoerd die in de meeste gevallen kunnen worden gehanteerd, zoals verwijdering uit het strafrecht/jeugdprocedures en verwijzing naar alternatieve (sociale) diensten (= diversie).

Het Comité is van oordeel dat de verplichting van de Verdragsluitende Staten om het maatregelen te bevorderen voor het omgaan met kinderen in conflict met de wet zonder dat men zijn toevlucht neemt tot gerechtelijke procedures, van toepassing is op, maar zeker niet beperkt is tot, kinderen die kleine overtredingen begaan, zoals winkeldiefstal of andere strafbare feiten met beperkte schade die het eigendom

van personen betreffen, en kinderen die voor de eerste keer een overtreding begaan. De statistieken van vele Verdragsluitende Staten geven aan dat een groot deel (vaak het grootste deel) van de misdrijven die door kinderen worden begaan in die categorieën valt. Dit is in overeenstemming met de beginselen die in artikel 40(1) van het Verdrag werden beschreven voor het behandelen van al die gevallen zonder zijn toevlucht te nemen tot strafrechtprocedures in de rechtbank. Naast het vermijden van stigmatisering, levert die benadering goede resultaten op voor zowel de kinderen zelf als de openbare veiligheid, en bovendien is het meer rendabel.

De Verdragsluitende Staten moeten de maatregelen voor het omgaan met kinderen in conflict met de wet zonder daarbij hun toevlucht te nemen tot gerechtelijke procedures integraal in hun jeugdrechtstelsel opnemen en waarborgen dat de mensenrechten en wettelijke garanties van kinderen daarbij volledig worden gerespecteerd en beschermd (art. 40(3)(b) van het Verdrag).

De Verdragsluitende Staten moeten zelf de precieze aard en inhoud bepalen van de maatregelen voor het omgaan met kinderen in conflict met de wet zonder hun toevlucht te nemen tot gerechtelijke procedures en moeten zelf de nodige wettelijke en andere maatregelen nemen om die in te voeren.

Uit de informatie in de rapporten van sommige Verdragsluitende Staten blijkt echter duidelijk dat een hele reeks sociale programma's werd opgezet, zoals vrijwilligerswerk, toezicht en begeleiding door bijvoorbeeld maatschappelijk werkers of reclasseringsambtenaren, gezinsoverleg en andere vormen van herstelrecht zoals schadeloosstelling voor en compensatie van slachtoffers. Andere Verdragsluitende Staten moeten uit die ervaringen leren. Wat het volledige respect voor de mensenrechten en de wettelijke garanties betreft, refereert het Comité aan de desbetreffende delen van artikel 40 van het Verdrag en onderstreept het volgende:

Diversie (= maatregelen voor het omgaan met kinderen die worden verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld voor het begaan van een strafbaar feit zonder dat men zijn toevlucht neemt tot gerechtelijke stappen) mag enkel worden gehanteerd indien er afdoende bewijzen zijn dat het kind het misdrijf heeft gepleegd, dat hij/zij vrij en vrijwillig zijn/haar aansprakelijkheid erkent, en dat geen enkele intimidatie of druk werd uitgeoefend om die erkenning te krijgen en, ten slotte, dat de erkenning in een latere gerechtelijke procedure niet tegen hem/haar zal worden gebruikt.

Het kind moet vrij en vrijwillig schriftelijk toestemmen in de diversie. Die toestemming moet gebaseerd zijn op relevante en specifieke informatie over de aard, de inhoud en de duur van de maatregel, en over de gevolgen indien het kind weigert mee te werken, de maatregel uit te voeren en te voltooien. Om de samenwerking met de ouders te versterken kunnen de Verdragsluitende Staten overwegen om ook de toestemming van de ouders te vragen, bv. vooral wanneer het kind jonger is dan zestien jaar.

In de wet moeten specifieke bepalingen worden opgenomen die aangeven in welke gevallen diversie mogelijk is, en de bevoegdheden van de politie, de openbare aanklagers en/of andere instanties bij de besluitvorming moeten worden gereguleerd en geëvalueerd, vooral om het kind te beschermen tegen discriminatie.

Het kind moet de mogelijkheid krijgen om wettelijke of andere passende bijstand te vragen met betrekking tot de geschiktheid en wenselijkheid van de diversie die door de bevoegde autoriteiten wordt voorgesteld, en over de mogelijkheid om de maatregel te herzien.

Nadat het kind de diversie heeft voltooid, moet de zaak definitief en beslissend worden gesloten. Van de diversie kunnen vertrouwelijke verslagen worden bewaard voor administratieve en revisiedoeleinden, maar die mogen niet als 'criminele stukken' worden beschouwd en een kind voor wie vroeger diversie werd gehanteerd, mag niet worden beschouwd als iemand met een strafblad. Indien hiervan enige registratie wordt gedaan, mogen uitsluitend bevoegde autoriteiten toegang hebben tot die informatie en voor een beperkte tijd, bv. maximaal één jaar, om zaken betreffende kinderen in conflict met de wet te behandelen.

ALTERNATIEF RAPPORT NGO'S – SLOTBESCHOUWINGEN COMITÉ VOOR DE RECHTEN VAN HET KIND

In haar alternatief rapport formuleert de Kinderrechtencoalitie kritische bedenkingen bij de GAS en beveelt ze aan dat de gevolgen van het beleid inzake administratieve sancties grondig moeten onderzocht worden.¹⁰ Het Comité voor de Rechten van het Kind heeft tijdens zijn 54ste zitting (24 mei - 11 juni 2010) deze kritieken en aanbeveling ontvangen en nam hieromtrent volgende Slotbemerkingen (Concluding Observations) aan bij haar behandeling van het derde en vierde periodiek rapport van België:

SLOTBESCHOUWING 82:

Het Comité neemt akte van de wijzigingen aan het jeugdrechtstelsel door de Wetten van 15 mei en 13 juni 2006, maar is bezorgd dat de eerder aanbevolen aanname van een holistische benadering in de aanpak van jeugdcriminaliteit die in het Verdrag verdedigd wordt, met aandacht voor preventie, procedures en sancties, onvoldoende in beschouwing werd genomen door de Lidstaat. Het Comité uit met name zijn bezorgdheid over de volgende zaken:

- a) Overtreders tussen 16 en 18 jaar kunnen nog steeds door volwassenenrechtbanken berecht worden en kunnen, indien ze worden veroordeeld, vastgehouden worden in gevangenschappen voor volwassenen;
- b) Het recht van kinderen op bijstand door een raadsman/vrouw indien ze ondervraagd worden door een onderzoeksrechter, wordt niet altijd gerespecteerd en het wordt niet erkend bij een ondervraging door de politie;
- c) Kinderen kunnen zelf geen gerechtelijke stappen ondernemen;
- d) Alhoewel opsluiting als een laatste toevlucht dient te worden beschouwd, past de Lidstaat een almaar strenger opsluitingsbeleid toe zoals geïllustreerd wordt door de verdubbeling van de capaciteit van gesloten centra voor minderjarigen;
- e) Gezien de afstand tussen de gesloten instellingen en de grote steden, ondervinden families moeilijkheden om een regelmatig contact te onderhouden met opgesloten minderjarigen;
- f) In de federale gesloten instelling voor de voorlopige plaatsing van minderjarigen in Everberg wordt nog steeds eenzame opsluiting opgelegd;
- g) Gemeenten kunnen kinderen administratieve sancties opleggen voor anti-sociaal gedrag en dat buiten het jeugdrechtstelsel.**

SLOTBESCHOUWING 83:

Het Comité dringt er bij de Lidstaat op aan te verzekeren dat de normen voor jeugdrecht volledig geïmplementeerd worden, in het bijzonder de artikels 37 (b), 40 en 39 van het Verdrag, evenals de United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice (de minimumregels voor de berechting van kinderen of zogenaamde 'Beijing Rules'), de United Nations Guidelines for the Prevention of

¹⁰ Alternatief rapport van de NGO's over de toepassing van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind in België, 2010, p. 43

Juvenile Delinquency (de richtlijnen voor de preventie van jeugdcriminaliteit of de zogenaamde 'Riyadh Guidelines') en de United Nations Rules for the Protection of Juveniles Deprived of their Liberty (de minimumregels voor de bescherming van jongeren onder de 18 jaar die, onder welke titel dan ook, rechte van hun vrijheid zijn beroofd of de zogenaamde 'Havana Rules'). Het Comité dringt er bij de Lidstaat in het bijzonder op aan rekening te houden met de Algemene Bemerking Nr. 10 (2007) van het Comité inzake kinderrechten in het jeugdrecht. Het Comité verzoekt de Lidstaat tevens:

- a) Zijn wetgeving te herzien om zo de mogelijkheid om kinderen als volwassenen te berechten en ze samen met volwassenen vast te houden te elimineren en onmiddellijk alle kinderen uit gevangenissen voor volwassenen te verwijderen;
- b) Te verzekeren dat kinderen een advocaat en een volwassen vertrouwenspersoon ter beschikking hebben in alle stadia van gerechtelijke onderzoeken, met inbegrip van ondervragingen door politiebeambten;
- c) Een wettelijke basis te bieden aan kinderen om met bijstand van een advocaat gespecialiseerd in jeugdrecht, gerechtelijke stappen te kunnen ondernemen;
- d) Een uitgebreid beleid betreffende alternatieve sancties voor minderjarige overtreders te ontwikkelen om te verzekeren dat kinderen slechts in laatste instantie en zo kort mogelijk effectief opgesloten worden;
- e) Manieren te onderzoeken om te verzekeren dat kinderen die van hun vrijheid worden beroofd, vastgehouden worden in inrichtingen dichtbij hun verblijfplaats en dat alle dergelijke centra bereikbaar zijn met het openbaar vervoer.
- f) Te verzekeren dat veroordelingen op regelmatige basis herzien worden;
- g) Te verzekeren dat kinderen niet langer de facto onderworpen worden aan eenzame opsluiting; en
- h) De verenigbaarheid van administratieve sancties met het Verdrag te evalueren.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

COMITÉ VOOR DE RECHTEN VAN HET KIND (2007), 44ste zitting, "Algemene commentaar nr. 10", Genève, 15 januari -2 februari 2007 (niet-officiële vertaling).

COMITÉ VOOR DE RECHTEN VAN HET KIND (2010), "Slotbeschouwingen van het bij het derde en vierde Belgische overheidsrapport" (niet-officiële vertaling).

De Morgen, 27.02.2010: "Boefjes vanaf veertien jaar moeten boeten voor overlast."

DE SUTTER T. (ed.) (2010), "Gemeentelijke administratieve sancties. Balans 1999-2009.", die keure, 2010.

DE SUTTER, T. (2005), "Lokale rechtshandhaving via administratieve sancties en minderjarigen", Tijdschrift voor Jeugd en Kinderrechten, Kluwer uitgevers, 62-79.

DE SUTTER, T. (2006), "Lokale rechtshandhaving via administratieve sancties en minderjarigen: het vervolgvverhaal", Tijdschrift voor Jeugdrecht en kinderrechten, Larcier, 46-54.

DE SUTTER, T. (2006): "Noot. Het Arbitragehof aanvaardt de toepassing van de gemeentelijke administratieve boete op minderjarigen.", Tijdschrift voor Jeugdrecht en kinderrechten, Larcier, 244-245.

GEUDENS, G. (2006): "Noot. Kanttekeningen bij de mogelijkheden van bestuurlijke sanctionering van minderjarigen", Tijdschrift voor Jeugdrecht en kinderrechten, Larcier, 77-79.

GEZINSBOND (2010), "Uitbreiding gemeentelijke administratieve sanctie: geen jeugdsanctierecht langs de achterdeur!", Gezinsbond, 14 januari 2010.

Het Laatste Nieuws, 08.07.2010: "Politie pakt hangjongeren aan."

KINDERRECHTENCOALITIE VLAANDEREN, (2010), "Alternatief rapport van de NGO's over de toepassing van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind."

Onderhoud met Rachid Zaimi, coördinator straathoekwerk Antwerpen op 05.07.2010.

VAN CRAEN, M.(ed.), (2010), "Meer kleur op straat. Diversiteit en veiligheid in België en Nederland". Brugge: Vanden Broele.

Verslag werkgroep GAS, 21.04.2010.

Zita.be, 03.06.2010: "Slechts één derde overlastboetes voor minderjarigen succesvol."